

جلد اول

حروف المعانی با رویکرد قرآنی

کاظم ابراهیمزاده

سرشناسه : ابراهیم زاده بخت آباد، کاظم، ۱۳۶۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : حروف المعانی با رویکرد قرآنی / کاظم ابراهیم زاده.
 مشخصات نشر : مشهد : آبان پرتو، ۱۳۹۲ -
 مشخصات ظاهری : ج: نمودار.
 فروست : معنی الادب: ۱۰/۱
 شابک : دوره: 2-93929-0-978-600
 ج: 1-93929-9-5-978-600
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : قرآن — مسائل لغوی
 موضوع : زبان عربی — نحو
 موضوع : زبان عربی — ادات
 شناسه افزوده : ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸-۷۶۱ ق.
 المعنی اللیب عن کتب الاعارب
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ ح ۴ الف ۲/۲ BP
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۵۳
 شماره کتاب شناسی ملی : ۳۳۳۸۳۴

سرایان پرتو

حروف المعانی با رویکرد قرآنی

جلد ۱

نویسنده : کاظم ابراهیم زاده
 سرویراستار و صفحه آرا : سید محمد حسینی ثانی
 و طراح نقشه های ذهنی (ویراستار حرفی یا س) : جواد کاظم
 ویراستار : حسن نیک نژاد
 طراح جلد : طه
 چاپ : اول، مهر ۱۳۹۲
 نوبت چاپ : ۱۰۰۱ نسخه
 شمارگان : ۱۰۵۰۰
 قیمت : ۱۰۵۰۰ تومان

نشانی: مشهد الرضاء، احمد آباد، ملاصدرا ۱۲، شماره ۳۵

تلفن: ۰۵۱۱۸۴۲۴۶۷۱

فروشگاه اینترنتی: www.magnabook.ir

رایانامه ناشر: info@AbanBartar.ir

رایانامه نویسنده: k.ebrahimzadeh68@gmail.com

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۳.....	پیشگفتار
۱۷.....	درآمد
۱۹.....	درس اول: همزه مفرده
۳۱.....	درس دوم: أَجَلْ
۳۳.....	درس سوم: إِذَا
۴۵.....	درس چهارم: إِذَا
۵۹.....	درس پنجم: إِذَا
۶۱.....	درس ششم: إِذَا
۶۷.....	درس هفتم: أَلْ
۷۷.....	درس هشتم: أَلَا
۸۳.....	درس نهم: أَلَا
۸۷.....	درس دهم: إِلَّا
۹۵.....	درس یازدهم: إِلَى
۱۰۳.....	درس دوازدهم: أَمْ
۱۱۳.....	درس سیزدهم: أَمَا

۱۱۷	درس چهاردهم: أَمَّا.....
۱۲۵	درس پانزدهم: إِمَّا.....
۱۲۹	درس شانزدهم: أُنْ.....
۱۴۵	درس هفدهم: إِنْ.....
۱۵۵	درس هجدهم: أَنْ.....
۱۶۱	درس نوزدهم: إِنْ.....
۱۶۹	درس بیستم: أَوْ.....
۱۷۷	درس بیست و یکم: أَيْ.....
۱۸۱	درس بیست و دو: رَمَ: إِي.....
۱۸۵	درس بیست و سه: رَمَ: أَيْ.....
۱۸۷	درس بیست و چهار: رَمَ: أَيْ.....
۱۸۹	درس بیست و پنجم: أَيْ.....
۱۹۵	درس بیست و ششم: بَاءَ.....
۲۱۳	درس بیست و هفتم: بَجَل.....
۲۱۵	درس بیست و هشتم: بَل.....
۲۱۹	درس بیست و نهم: بَلَّة.....
۲۲۳	درس سی ام: بَلَى.....
۲۲۷	درس سی و یکم: بَيَدَ.....
۲۲۹	درس سی و دوم: تَاءَ.....
۲۳۳	درس سی و سوم: ثَمَّ.....
۲۳۵	درس سی و چهارم: ثُمَّ.....
۲۴۱	درس سی و پنجم: جَلَّل.....
۲۴۳	درس سی و ششم: جَبَر.....
۲۴۵	درس سی و هفتم: حَاشَا.....

پیشگفتار

علما از دیرزمان به فن نحو توجه خاصی کرده‌اند و در این زمینه تصنیفات و تألیفات بسیاری از خود به جای نهاده‌اند. از جمله این کتاب‌ها، مغنی‌اللبیب، تألیف دانشمند فاضل، ابن هشام انصاری است. این کتاب را بعدها، استادان محترم قم خلاصه و به کتاب مغنی‌الادیب تبدیل کردند. این کتاب از وصف و تعریف بی‌نیاز است؛ به‌طوری که همگان از ارزش علمی آن آگاه‌اند و همواره آن در حوزه‌های علمیه برای تدریس و تدرّس استفاده کرده‌اند. البته شیوه نویسنده در نگارش آن با دروس جدید ناهمخوان است و کتاب، رموز و پیچیدگی‌هایی دارد که خوانندگان آن در حل مطالبش درمی‌مانند.

بر آن شدم تا به پیروی از فرمایش‌های رهبر معظم انقلاب درباره بایستگی ساده‌سازی متون درسی حوزه و درآمیختن آن‌ها با قرآن کریم، تاجایی که بشود، مطالب کتاب مغنی را به زبانی ساده و روان درآورم. در این مسیر، نقاط مبهم کتاب را زیر نظر استاد ارجمند، حجت‌الاسلام مهدی رضایی^۱، شناسایی کردم و به توضیح

۱. از اعضای گروه علمی ادبیات عرب مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان و مدیر گروه علمی ادبیات

آن‌ها در متن یا پاورقی پرداختم تا طلاب عزیز به راحتی مطالب را دریابند و استاد هم برای تفهیم عبارت دچار مشکل نشود. همچنین آن دسته از مباحث معنی را که کاربرد قرآنی داشت، از قرآن استخراج کردم و در قالب تمرین و مثال در اختیار طلاب محترم قرار دادم.

از آنجاکه تمام مباحث معنی/الأدیب، از جمله بحث إذما، أیمن، بید و... کاربرد قرآنی ندارد، بر آن شدم تا برای خالی نبودن این مباحث از تمرین، به روایات نیز مراجعه کنم. گفتنی است با جست‌وجو در آیات قرآن کریم و احادیث و روایات ائمه اطهار (علیهم‌السلام) نتوانستم کلماتی برای حروف إذما، إذأ، آیا، أیمن، بید، تاء، ثم و جیر بیابم؛ لذا درس‌های مربوط به این حروف، تمرین ندارد.

بنابراین آنچه در این کتاب به آن توجه کرده‌ام، بدین قرار است:

۱. درس‌بندی و مطالب کتاب در چهار درس؛
۲. قراردادن تمرین برای هر درس؛
۳. استفاده از آیات و روایات در متن و تمرین‌ها؛
۴. نموداری کردن مباحث کلی کتاب، به روش نقشه ذهنی (Mind map)؛
۵. تغییر عبارت‌های دشوار به عبارت‌هایی آسان و روان؛
۶. ارائه تعریف برای بعضی از اصطلاحات؛
۷. اضافه کردن بعضی از کلمات و جملات ضروری؛
۸. حذف بعضی از کلمه‌ها یا عبارت‌های غیرضروری؛
۹. معرفی منابع معتبر برای پژوهش درباره هر مبحث، به‌طور جداگانه؛
۱۰. استقرای نسبتاً تام در آیات قرآن کریم و مشخص کردن مثال‌های متناسب با

عرب مدرسه علمیه عالی نواب مشهد.

هر مبحث در انتهای کتاب.

اینجانب هرگز ادعا نمی‌کنم آنچه در این کتاب آورده‌ام، سخنی بدیع یا نتیجه پژوهشی وسیع و کندوکاوی ژرف در آثار بزرگان و اندیشوران و اهل نظر است؛ بلکه این مختصر را هرچند ابتدایی یا تکراری، در جهت بهبود وضعیت موجود و اصلاح برخی نارسایی‌ها، سودمند و کارساز می‌دانم و پیشاپیش به کاستی‌های آن اعتراف می‌کنم و در ماه‌های پژوهشگران و شایستگان را با توجه خواهم شنید.

سپاس

مدیر محترم مدرسه علمیه بیت‌الله صدوقی، حجت‌الاسلام والمسلمین مجتبی مهدوی ارفع را سپاس می‌گزارم و بزرگوارانه است ادانی که در تدوین این نوشتار، نگارنده را یاری کردند؛ به‌ویژه آقایان حجج اسلام عبدالحمید واسطی، مهدی رضایی، حسین سابقی، محمد مردانی، سیدمجتبی میری. همچنین سردار آقا جواد شالبافیان هشتم برای اهتمامش در اصلاح این مجموعه. نیز دست‌مرینا می‌گویم به دست‌اندرکاران نشر کتاب، به‌ویژه آقایان حمید شاندیزی، مدیر نشر آبان برتر و سیدحمید حیدری‌ثانی سروراستار محترم. همچنین آرزوی خیر و سعادت دارم برای پدر، مادر، که تمام تحصیلاتم را تا هم‌اکنون مدیون آنانم. در پایان، از شکیبایی همسر عزیزم سپاسگزارم که مرا در به‌پایان‌رساندن این مجموعه، یار بود.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

و صَلَّى الله على محمد و آل محمد

کاظم ابراهیم‌زاده

جمادی‌الثانی ۱۴۳۴